

1. 10. 2009

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Novelizace obchodního zákoníku

Dne 20.7.2009 nabyla účinnosti jedna z nejvýznamnějších novel obchodního zákoníku posledních let, která přímo reaguje na potřebu harmonizace související s novelizací Druhé směrnice (77/91/EHS), jež na evropské úrovni regulatorně upravuje právo obchodních společností (zákon č. [215/2009](#) Sb.). Tento příspěvek si klade za cíl seznámit čtenáře s touto novelou obchodního zákoníku a přinést stručné zamyšlení nad přínosy, popř. úskalími, které přináší.

Novela přináší změny ve dvou zcela zásadních oblastech českého práva obchodních společností: (i) oceňování nepeněžitých vkladů při zvyšování základního kapitálu a (ii) povolení tzv. finanční asistence. Tyto dva vymezené tematické okruhy jsou i obsahovým těžištěm tohoto článku.

Výjimky z povinnosti ocenit nepeněžitý vklad znalcem při zvyšování základního kapitálu

Úprava obchodního zákoníku před novelizací požadovala pro účely provedení nepeněžitých vkladů jak při vzniku společnosti, tak po vzniku společnosti jejich ocenění výhradně na základě posudku znalce nezávislého na společnosti a jmenovaného pro tento účel soudem. Předmětná novela je zásadním zásahem do tohoto pravidla, neboť umožňuje za určitých okolností nepeněžitý vklad do společnosti neoceňovat formou znaleckého posudku. To přináší významné zjednodušení a celkové zrychlení procesu zvýšení základního kapitálu formou nepeněžitých vkladů, jakož i podstatnou finanční úsporu při realizaci tohoto typu transakcí.

Nezbytnou podmínkou pro vyloučení stanovení hodnoty nepeněžitého vkladu posudkem znalce je však určení exaktních pravidel, na jejichž základě bude hodnota nepeněžitého vkladu stanovena. Novela, vedle dosavadního způsobu ocenění formou znaleckého posudku, přináší následující alternativy pro stanovení hodnoty nepeněžitých vkladů, jejichž použití je plně v diskreci statutárního orgánu společnosti, jejíž základní kapitál se zvyšuje:

- (i) hodnota nepeněžitého vkladu bude stanovena uznávaným nezávislým odborníkem (včetně znalce) za využití standardů a zásad oceňování, přičemž ke stanovení hodnoty na základě tohoto postupu musí dojít ve lhůtě šesti měsíců před splacením vkladu;
- (ii) určení hodnoty na základě reálné ceny vykázané v účetní závěrce za účetní období předcházející účetnímu období, v němž se koná valná hromada společnosti rozhodující o nepeněžitém vkladu; předpokladem pro stanovení hodnoty tímto způsobem je účtování aktiv tvořících nepeněžitý vklad v reálných cenách společně s ověřením relevantní účetní závěrky auditorem „bez výhrad“;
- (iii) v případě, že bude předmětem nepeněžitého vkladu investiční cenný papír nebo nástroj peněžního trhu dle zvláštního zákona, lze pro stanovení hodnoty takto charakterizovaného nepeněžitého vkladu použít vážený průměr z cen, za které byly uskutečněny obchody s takovým aktivem na regulovaném trhu v době šesti měsíců před splacením vkladu. Toto

ustanovení tak navíc implicitně umožňuje, aby se za nepeněžitý vklad považoval i investiční cenný papír.

Při použití alternativních metod stanovení hodnoty nepeněžitých vkladů přináší novela statutárním orgánům některé nové povinnosti, k nimž patří povinnost zajistit zveřejnění některých informací týkajících se nepeněžitého vkladu (zejm. hodnoty, popisu a způsobu ocenění nepeněžitého vkladu aj.) v obchodním věstníku a povinnost vyhotovení prohlášení statutárního orgánu o tom, že nenastaly výjimečné nebo nové okolnosti, které by mohly provedené ocenění ovlivnit a následné uložení tohoto prohlášení do příslušné sbírky listin obchodního rejstříku.

Za předpokladu, že by okolnosti uvedené v předchozí větě nastaly, je statutární orgán povinen zajistit ocenění nepeněžitého vkladu na základě posudku znalce jmenovaného soudem. Splnění této povinnosti statutárního orgánu se mohou dovolávat i společníci, jejichž vklady (resp. hodnota akcií) dosahovaly ke dni rozhodování o zvýšení základního kapitálu alespoň 5%.

Povolení finanční asistence

Další, podle našeho názoru průlomovou novinkou, je omezené povolení finanční asistence, kterou se rozumí poskytování peněžních prostředků či záloh ze strany společnosti pro účely nabytí obchodních podílů (resp. akcií) v této společnosti, jakož i zajištění závazků souvisejících s nabýváním obchodních podílů.

Zatímco až dosud byla finanční asistence jak v případě společnosti s ručením omezeným, tak akciové společnosti, zakázána, zákon nově finanční asistenci připouští, jsou-li splněny zákonem stanovené podmínky. Toto opuštění striktní ochrany zájmů společnosti prostřednictvím úplného zákazu finanční asistence povede podle našeho názoru k pozitivnímu uvolnění obchodního prostředí, v němž se společnost pohybuje, aniž by tím však byly zájmy společnosti nutně poškozeny. Ochrana společnosti by měla být zajištěna právě důsledným respektováním podmínek stanovených zákonem pro možnost aplikace finanční asistence.

Souhlas valné hromady

Jak v případě společnosti s ručením omezeným, tak v případě akciové společnosti musí být poskytnutí finanční asistence v souladu s novelou schváleno valnou hromadou společnosti. U akciové společnosti musí valná hromada udělit souhlas s finanční asistencí ještě před jejím poskytnutím. Důsledkem nerespektování tohoto pravidla je pak neplatnost úkonu, v němž finanční asistence spočívá. Počet hlasů nezbytných pro schválení poskytnutí finanční asistence plynoucí ze zákona činí u společnosti s ručením omezeným nadpoloviční většinu hlasů přítomných společníků, u akciové společnosti pak kvalifikovanou většinu dvou třetin hlasů všech akcionářů.

Finanční asistence (společnost s ručením omezeným)

Pokud se týká společnosti s ručením omezeným, je přímo ze zákona společnost oprávněna poskytnout peněžité plnění pro účely nabytí obchodních podílů v této společnosti za předpokladu splnění těchto podmínek:

- (i) souhlas valné hromady (viz výše);
- (ii) poskytnutí finanční asistence za podmínek obvyklých v obchodním styku;
- (iii) poskytnutí finanční asistence nepřivede bezprostředně úpadek společnosti;
- (iv) společnost nevykazuje neuhrazené ztráty;
- (v) vypracování písemné zprávy jednatele o poskytnutí finanční asistence, která bude před konáním valné hromady schvalující poskytnutí finanční asistence uložena do příslušné sbírky

listin.

Finanční asistence (akciová společnost)

U akciové společnosti je základním předpokladem pro možnost poskytnutí finanční asistence úprava této možnosti ve stanovách. Jinými slovy nepřipouštějí-li stanovy společnosti poskytnutí finanční asistence, nelze finanční asistenci poskytnout ani v případě splnění ostatních zákonem stanovených podmínek. Podmínkami pro možnost poskytnutí finanční asistence je kromě souhlasu valné hromady, požadavku jejího poskytnutí za podmínek obvyklých v obchodním styku a předpokladu, že poskytnutí finanční asistence nepřivede společnosti bezprostředně úpadek dále také:

- (i) prošetření finanční způsobilosti osoby, které je finanční asistence poskytována, představenstvem společnosti,
- (ii) spravedlivost kupní ceny za akcie získávaných přímo od společnosti,
- (iii) fakt, že poskytnutí finanční asistence nepovede ke snížení vlastního kapitálu společnosti pod hodnotu základního kapitálu zvýšeného o fondy, které nelze podle zákona nebo stanov rozdělit mezi akcionáře a sníženého o výši dosud nesplaceného základního kapitálu,
- (iv) vytvoření zvláštního rezervního fondu ve výši poskytnuté finanční asistence.

Stejně jako u společnosti s ručením omezeným musí být před schválením poskytnutí finanční asistence ve sbírce listin uložena zpráva představenstva odůvodňující poskytnutí finanční asistence. Ve zprávě pak na rozdíl od úpravy týkající se společnosti s ručením omezeným musí být v případě akciové společnosti rovněž uvedena cena, za kterou budou příjemcem finanční asistence získány akcie společnosti.

Finanční asistence poskytnutá spřízněným osobám

Úprava finanční asistence u akciové společnosti dále zvláště počítá se situací, kdy bude finanční asistence poskytnuta členu statutárního orgánu společnosti, osobě společnost ovládající či jejímu statutárnímu orgánu nebo osobě, která jedná s kteroukoli z uvedených osob ve shodě. V takovém případě musí být navíc zpráva představenstva týkající se poskytnutí finanční asistence přezkoumána obecně uznávaným nezávislým odborníkem určeným pro tyto účely dozorčí radou společnosti. Novela zákona přímo neřeší důsledky negativního zhodnocení zprávy tímto odborníkem. Lze však dle našeho názoru dovozovat případnou odpovědnost představenstva za předpokladu, že zpráva není správná a poskytnutí finanční asistence nekoresponduje se zájmy společnosti.

Výše uvedené základní oblasti úpravy citované novely obchodního zákoníku jsou významným zásahem do stávající úpravy některých institutů korporátního práva. Důsledkem nově zavedené úpravy je dle našeho názoru hlavně rozšíření transakčních možností společností a osob na těchto společnostech zúčastněných, přičemž striktní ochrana společností v rámci sledovaných oblastí je nahrazena stanovením podmínek, které mají tuto ochranu zachovat.

JUDr. Natalija Traurigová, Ph.D., advokát

Mgr. Michaela Riedlová, advokátní koncipient

[HAVEL & HOLÁSEK s.r.o.](#)

advokátní kancelář

Týn 1049/3

110 00 Praha 1

Česká republika

Tel.: +420 224 895 950

Fax: +420 224 895 980

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. - zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)
- [Silná koruna: jaké dopady má posilující koruna na české firmy](#)
- [Problematické aspekty změn v úpravě odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 29.: Jednání za s.r.o. - jednatelé](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Když korporátní neshody nestačí: soudní zásah do účasti společníka jako krajní řešení](#)